

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN,

BIJENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

VIERDE DEEL.

E-G.

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1843.

ESSEPOLDER (VOOR-), pold. in *Schieland*, prov. *Zuid-Holland*, arr. *Rotterdam*, kant. *Hillegersberg*, gem. *Nieuwerkerk-op-den-IJssel*; palende N. O. aan den Kleinpolder, Z. O. aan den IJssel, Z. aan Gansdorp, W. aan den Achter-Essepolder. Zie voorts het voorgaande art.

ESSERGROEVE, op de kaarten wel onder den naam van RIETBOORT voorkomende, oud meerstalletje in het *Gooregt*, prov. *Groningen*, Z. W. van het Foxholstermeer, tusschen dit en het Zuidlaardermeer, ten N. van laatstgemeld meer, waarmede het vroeger gemeenschap schijnt te hebben gehad langs eene sloot. Het behoort aan de stad Groningen en is thans vol riet en kreupelbosch.

ESSER-NIEUWLAND, landstreek in het *Gooregt*, prov. *Groningen*, arr. en kant. *Groningen*, gem. *Haren*, bestaande uit de geh. *Hemmen* en *Dilgt*.

Zij beslaat eene oppervlakte van 160 bund., telt 10 h., waaronder 8 boerderijen, met eene bevolking van 150 inw.

ESSINGEN, geh. in de heerl. *Meysemburg*, grooth. *Luxemburg*, kw., arr. en $5\frac{1}{2}$ u. N. van *Luxemburg*, kant., gem. en $\frac{1}{2}$ u. N. W. van *Mersch*.

ESSINK, naam, onder welken de voorm. havez. *ELSEN*, in *Twenthe*, prov. *Overijsscl*, wel eens verkeerdelijk voorkomt. Zie *ELSEN*.

ESSOP, bosch op den *Veluwe-Zoom*, prov. *Gelderland*, distr. *Vetluwe*, kw., arr. en kant. *Arnhem*, gem. en $\frac{2}{3}$ u. O. van *Rheden*, grenzende N. aan het Onzalige bosch.

In dit bosch, hetwelk eene oppervlakte van 550 bund. 25 v. r. 80 v. ell., en thans aan Jonkvrouwe R. M. L. E. Bouvicius behoort, zijn nog heden ten dage twee hoogten aanwezig, welke gemeenlijk de *Offerberg* en de *Afgodsberg* genoemd worden; terwijl hare gedaante en inwendige gesteldheid duidelijke blijken schijnen te dragen, dat oude bewoners dezer gewesten die eenmaal tot godsdienstige verrigtingen afzonderden. Nog voor weinige jaren is, aan den voet des *Offerbergs*, eene, met asch en overblijfselen van beenderen gevulde, urne of lijkbus opgegraven.

EST, heerl. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw. en arr. *Tiel*, kant. *Geldermalsen*, gem. *Est-en-Op-Ynen*; palende N. W. aan de heerl. *Meteren*, N. voor een klein gedeelte aan *Geldermalsen*, O. aan *Wadenoijen* en *Ophemert*, Z. aan *Op-Ynen*.

Zij bevat niets dan den Polder van Est en daarin het d. Est en eenige verspreid liggende h. Zij beslaat eene oppervlakte van 546 bund. 16 v. r. 54 v. ell., telt 70 h., bewoond door eene bevolking van 550 inw., die meest hun bestaan vinden in akkerbouw en veeteelt.

De inw., die, op 4 na, allen Herv. zijn, maken eene gem. uit, welke tot de klass. van *Zalt-Bommel*, ring van *Tuil*, behoort. — Vroeger was deze gem. met *Meteren* gecombineerd, hebbende de gem. van *Meteren-en-Elst* tot eersten Leeraar gehad GIBBO THEODOR VAN EERST, die in het jaar 1620 herwaarts kwam en in het jaar 1621 naar Schoonrewoerd vertrok, doch in het jaar 1748 werden deze plaatsen van elkander gescheiden, en zij hebben sedert elk hunnen bijzonderen Predikant gehad, zijnde de eerste, die na deze afscheiding het leeraarambt te Est heeft waargenomen, geweest CORNELIS VERMANDE, die in het jaar 1778 alhier is overleden. Het beroep is eene collatie van den Heer der heerlijkheid.

De 4 R. K., welke men er aantreft, worden tot de stat. van *Tiel* gerekend. — Men heeft in deze heerl. ééne school.

Het d. Est ligt 2 u. W. ten Z. van Tiel, $\frac{1}{2}$ u. Z. ten O. van Geldermalsen. Het bevat in de kom van het d. 20 h. en 96 inw.

De kerk is een goed gebouw, met eenen toren en orgel, welk laatste een geschenk is van den Heer J. TIMMERS, wiens graftombe mede in de kerk gevonden wordt.

De dorpschool wordt gemiddeld door een getal van 90 leerlingen bezocht.

Bij dit d., in welks nabijheid vroeger een oud heerenhuis, het Huis te Est gevonden werd, werd den 25 September 1607, de Overste du Bois, Ritmeester en President van den krijgsraad, een dapper en verstandig man, nadat hij met zijn huisgezin te Geldermalsen te kermis was geweest, door eenige vijanden overvallen, doch zich niet aan hen willende overgeven, werd hij dood geschoten, en zijnen zoon gevangen genomen.

Van deze heerl. heeft het beroemde geslacht van van Est, hetwelk aan dat van PIEK vermaagschapt was, zijnen naam ontleend. De Latijnsche Dichter FRANCO van Est (FRANCO ESTIUS) en den Geleerden WILLEM van Est (GUILLEMUS ESTIUS), Proost van St. Pieter, en Kanselier der Hoogeschool te Douai, stamden daarvan af.

EST (HUIS-TE-), voorm. adell. h. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw., arr. en 2 u. W. van *Tiel*, kant. en $\frac{1}{2}$ u. Z. ten O. van *Geldermalsen*, gem. *Est-en-Op-IJnen*, en 5 min. ten Z. van *Est*, waartoe het behoorde. — Dit h. is sedert het jaar 1796 gesloopt.

EST (POLDER VAN) of ESTERPOLDER, pold. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw. en arr. *Tiel*, kant. *Geldermalsen*, gem. *Est*; palende N. O. aan den polder van *Meteren*, N. aan den polder van *Geldermalsen*, O. aan den polder van *Op-Hemert*, Z. aan den polder van *Op-IJnen*, W. aan den polder van *Neer-IJnen*.

Deze pold. beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 546 bund. 16 v. r. 54 v. ell., waaronder 540 bund. 56 v. r. 4 v. ell. schotbaar land, telt 70 h., waaronder 10 boerderijen, en wordt door 4 sluizen op de wetering, die hare uitwatering op de *Linge* heeft, van het overtollige water ontlast. Het polderbestuur bestaat uit twee *Leden* en eenen *Secretaris*.

ESTELING, ook wel onder den naam van *EFTELING* voorkomende, geh. in de *Meijerij van 's Hertogenbosch*, kw. *Oisterwijk*, prov. *Noord-Brabant*, *Eerste distr.*, arr. en 4 u. Z. W. van 's *Hertogenbosch*, kant. en $1\frac{1}{2}$ u. ten Z. van *Waalwijk*, gem. en $\frac{1}{2}$ u. ten N. van *Loon-op-Zand*; met 16 h. en 80 inw.

EST-EN-OP-IJNEN, gem. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw. en arr. *Tiel*, kant. *Geldermalsen* (8 k. d., 23 m. k., 8 en 9 s. d.); palende N. aan de gem. *Geldermalsen*, O. aan *Op-Hemert*, Z. aan de *Maas*, W. aan *Waardenburg*.

Deze gem. bevat de heerl. *Est* en *Op-IJnen*, beslaat eene oppervlakte van 701 bund. 16 v. r. 87 v. ell., telt 169 h., bewoond door 175 huisgez., uitmakende eene bevolking van 900 inw., die meest hun bestaan vinden in den akkerbouw en veeteelt.

De *Herv.*, die hier ongeveer 870 in getal zijn, maken gedeeltelijk de gem. *Est* uit, en behooren gedeeltelijk tot die van *Op-IJnen-en-Heesselt*, welke in deze burgerl. gem. twee kerken hebben, als: eene te *Est* en eene te *Op-IJnen*.

De *R. K.*, van welke men er ruim 50 aantreft, worden tot het d. *Varik* gerekend, en het tiental *Israëlit*, dat hier woont, behoort tot de ringsynagoge te *Tiel*.